

Roll No.

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 9

पूर्वमध्यमा द्वितीयखण्ड वार्षिक परीक्षा 2022-23

विषय कोड : 1019

पुराणेतिहासः

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः

1. उचित विकल्पं चिनुत -

1×6=6

(क) सम्पूर्णं रामायणे कति श्लोकाः सन्ति ?

(अ) 23000

(ब) 24000

(स) 21000

(द) 25000

(ख) सूतपुत्र कः ?

(अ) विदुरः

(ब) दुर्योधनः

(स) कर्णः

(द) भीष्मः

(ग) पुरातनं वेदः कः ?

(अ) ऋग्वेदः

(ब) यजुर्वेदः

(स) सामवेदः

(द) अथर्ववेदः

(घ) धृतराष्ट्रः कस्य पिता ?

(अ) युधिष्ठिरस्य

(ब) कर्णस्य

(स) दुर्योधनस्य

(द) विदुरस्य

(ड) पुराणेषु प्राप्यते -

(अ) द्वैतवादः

(ब) एकेश्वरवादः

(स) भूतेश्वरवादः

(द) सर्वेश्वरवादः

(च) कस्मिन् पुराणे सर्वाः विद्याः प्रदर्शिताः ?

(अ) ब्रह्मपुराणे

(ब) वामनपुराणे

(स) वराहपुराणे

(द) अग्निपुराणे

2. उचितमेलनं कुरुत -

1×6=6

(अ) वेदव्यासः

-

(1) सप्त

(ब) कुलपर्वताः

-

(2) महाभारतम्

(स) पुराणः

-

(3) सदाचारः

(द) सतां आचारः

-

(4) विदुरः

(य) विदुरनीति

-

(5) अर्जुन

(र) पाञ्चाली

-

(5) अष्टादश

3. शुद्धवाक्यानां समक्षं (आम्) अशुद्धवाक्यानां समक्षं (न) इति लिखत :

1×6=6

(क) 'अग्निपुराणम्' महर्षि वेदव्यासेन विरचितम्।

(ख) धर्मअर्थकाममोक्षाः इति पुरुषार्थचतुष्टयम मन्यते।

(ग) जीवलोकस्य षट्सुखेषु अर्थकरी विद्या नास्ति।

(घ) स्वस्थे चित्ते बुद्धयः प्रस्फुरन्ति।

(ङ) पुराण पूर्णचन्द्रेणश्रुतिज्योत्स्ना न प्रकाशिता।

(च) हस्तिनापुरस्य अपरः नाम इन्द्रप्रस्थ अस्ति।

4. रिक्तस्थानानि पूरयत -

1×7=7

(अग्निः, सुकृतं, आशु, विद्या, राजन्, कर्मणः, प्रयागे)

- (क) ब्रह्मविष्णवाद्या देवा मुनिवराः स्थिता।
- (ख) आग्नेय द्वि पुराणेऽस्मिन् सर्वा प्रदर्शिता।
- (ग) आक्रोष्टारं निर्दहति चास्य विन्दति।
- (घ) ग्रन्थस्यवक्ता च यः सः पण्डित उच्यते।
- (ङ) सुलभा पुरुषा प्रियवादिनः।
- (च) निश्चित्य यः प्रक्रमते नान्तवर्षति
- (छ) प्रयागे त्रीणि कुण्डानि तेषां मध्ये तु जाह्ववी।

5. एकपदेन उत्तरत :

1×7=7

- (क) गान्धार्याः भ्राता कः आसीत् ?
- (ख) श्रीमद्भागवतपुराणस्य प्रणेता कः ?
- (ग) धर्मराजस्य अवतारः कः ?
- (घ) महर्षिः दत्तात्रेयस्य हंसः कुत्र विचरणं करोति ?
- (ङ) नरकस्य द्वारं कति ?
- (च) गणदेवता संख्या कति ?
- (छ) पाण्डवाः कति आसन् ?

6. एकवाक्येन उत्तरत (पञ्च समाधेयाः) — 2×5=10
- (क) प्रतिसर्गस्य कोऽर्थः ?
- (ख) मन्वन्तराणि किम् ?
- (ग) पुराणस्य पञ्चलक्षणेषु के के सम्मिलिता सन्ति ?
- (घ) विद्यार्थिनां लक्षणं लिखत।
- (ङ) पण्डितस्य लक्षणानि लिखत।
- (च) पंचाग्नि नामानि लिखत।
7. विदुरनीति आधारीकृत्य पञ्च श्लोकानि लिखत : 20
8. दीर्घोत्तरीय प्रश्नाः 5×4=20
- (क) प्रयागस्य महत्त्वम् लिखत।
- (ख) माघ-स्नान महत्त्वम् लिखत।
- (ग) भीष्मप्रतिज्ञा विषये लिखत।
- (घ) अग्निपुराणस्य संदर्भे भारतवर्षस्य वर्णनम् कुरुत।
- (ङ) विदुरस्य चरित्रचित्रणं कुरुत।
9. टिप्पणी लिखत (त्रयः) — 6×3=18
- (क) वेदानां महत्त्वम्
- (ख) सदाचारः
- (ग) भारतीयसंस्कृतिः
- (घ) पुराणस्य महत्त्वम्
- (ङ) अर्जुनस्य परिचयः।